

НАСТАНОВИ ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

ГАРМОНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ
ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В
УКРАЇНІ ЗІ СТАНДАРТАМИ ЄС

Настанови щодо оскарження процедури публічних закупівель

Відповідальність за зміст цього Документу несе виключно консорціум на чолі з компанією Crown Agents Ltd. Висловлені в ньому думки, не повинні тлумачитись як офіційна позиція EUROPEAID, Європейського Союзу або організацій, які йому підпорядковуються або співпрацюють із ним.

Як оскаржувати процедури публічних закупівель?

Можливість оскаржувати рішення замовників є важливим елементом української системи публічних закупівель. З одного боку, це зміцнює саму систему, а з іншого, надає можливість учасникам закупівельного процесу коректно тлумачити застосовні до них вимоги.

Оптимізація процедури оскарження передбачена програмою реформування української системи публічних закупівель. Під час реалізації цієї реформи виникла низка технічних питань. При цьому необхідно наголосити, що ці Настави ґрунтуються на чинній редакції Закону «Про публічні закупівлі» і процедурних положеннях щодо його застосування.

Колегія, що входить до складу Антимонопольного комітету України, відповідає за розгляд скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, що подаються в електронному вигляді. Для цього суб'єкту оскарження потрібно зареєструватись і внести плату за подання скарги. У разі подання скарги процедура закупівлі призупиняється, тобто договір про закупівлю не може бути укладений до ухвалення Колегією відповідного рішення. Рішення Колегії можуть бути оскаржені в судовому порядку. Крім офіційного оскарження будь-яких питань, що стосуються надпорогових договорів, існує можливість подання скарги стосовно допорогових процедур закупівлі через новий моніторинговий портал публічних закупівель *DoZorro* (<https://dozorro.org>).

Предмет скарги

Оскарженню можуть підлягати будь-які рішення, дія чи бездіяльність замовника, що пов'язані зі здійснюваними ними закупівлями. Як показує практика, найчастіше скарги подаються стосовно:

- кваліфікаційних критеріїв, що виходять за рамки обґрунтованих вимог;
- критеріїв оцінки, що є необґрунтовано складними або надають непропорційну вагу певним параметрам;
- необґрунтовано ускладнених та завищених технічних вимог;
- вимог щодо використання певної торговельної марки;
- необґрунтованого відхилення тендерних пропозицій;
- Допущення до аукціону або визначення переможцем торгів учасника, тендерна пропозиція якого не відповідає встановленим замовником вимогам.

Хто може подати скаргу?

В принципі, скаргу може подати будь-яка особа, яка може довести порушення своїх прав чи законних інтересів. Зазвичай скарги подаються:

Настанови щодо оскарження процедури публічних закупівель

- особами, що розглядали можливість участі у процедурі закупівлі, але певні дискримінаційні умови тендерної документації позбавляють їх такої можливості;
- учасниками, яким було відмовлено в участі у процедурі закупівлі через невідповідність їх тендерних пропозицій встановленим кваліфікаційним критеріям чи іншим умовам тендерної документації, зокрема технічним вимогам;
- учасниками, з якими не було укладено договору.

Часові рамки для подання скарги

Скарги повинні подаватися в електронній формі у межах строків, що встановлюються залежно від предмета скарги. Щоб надати суб'єкту оскарження можливість підтвердити час подання своєї скарги, електронна система автоматично формує реєстраційну картку кожної скарги із зазначенням часу і дати її подання. Реєстраційні картки оприлюднюються на веб-порталі ProZorro.

Важливо знати строк подання скарги залежно від її предмета і дотриматись його. Загалом можна виділити три часові проміжки, в які може подаватися скарга, залежно від ситуації: **до** настання кінцевого строку подання пропозицій, **після** визначення відповідності пропозицій умовам тендерної документації та відхилення тендерних пропозицій, які не відповідають умовам тендерної документації або **після** визначення переможця процедури закупівлі.

Типи скарг і строки для їх подання

- **Скарги, що стосуються тендерної документації та прийнятих рішень, дії чи бездіяльності замовника, що відбулися до закінчення строку, встановленого для подання тендерних пропозицій,** можуть подаватися *не пізніше ніж за чотири дні до дати, встановленої для подання тендерних пропозицій.* На цьому етапі суб'єкти оскарження мають право оскаржувати неправомірність (з їх точки зору) умов, визначених тендерною документацією, наприклад, якщо технічні специфікації призводять до дискримінації учасників.

Примітка: (а) оскаржуючи тендерну документацію, суб'єкт оскарження повинен переконатися в тому, що його скарга є вичерпною, оскільки подання згодом додаткових скарг стосовно інших аспектів тендерної документації не допускається; (б) пізніше вказаного строку саме тендерну документацію оскаржити вже неможливо (після цього можливо буде оскаржити конкретні рішення, дії чи бездіяльність замовника). Якщо до тендерної документації вносились зміни, строк для подання скарги може бути продовжений, щоб надати учасникам можливість відреагувати на такі зміни. У такому випадку учасники протягом періоду, на який продовжено строк для подання скарг, можуть подавати скарги лише стосовно змін до тендерної документації, але не початкового її варіанту. Таким чином, продовження строку не дає «додаткової можливості» оскаржити початкову версію тендерної документації.

Настанови щодо оскарження процедури публічних закупівель

- Скарги, що стосуються **прийнятих рішень або дій замовника, які відбулися після розгляду тендерних пропозицій на відповідність вимогам, визначеним у тендерній документації, та визначення відповідності учасників кваліфікаційним критеріям**, подаються протягом п'яти днів з дня оприлюднення протоколу розгляду тендерних пропозицій. Як правило, на цьому етапі оскаржуються рішення про допущення до аукціону тендерних пропозицій учасників торгів та про відхилення тендерних пропозицій, а скарги подаються безпосередньо учасниками, що отримали відмову. У межах указанного строку також можуть подаватися скарги стосовно отримання та розкриття тендерних пропозицій, хоч електронна процедура і знижує відповідні ризики. Це положення закону розповсюджується на процедури закупівлі, оголошення про проведення яких оприлюднені відповідно до частини четвертої статті 10 Закону (тобто, так звані «євро торги»).
- Скарги, що стосуються **прийнятих рішень або дій замовника, які відбулися після оцінки пропозицій учасників**, подаються протягом десяти днів з дня оприлюднення повідомлення про намір укласти договір про закупівлю. Протягом указанного строку можуть оскаржуватися рішення замовників стосовно визначення переможця процедури закупівлі, відхилення тендерної пропозиції суб'єкта. Також учасники можуть подати скаргу стосовно некоректного проведення оцінки. На цьому етапі вже неможливо оскаржити критерії оцінки як такі, оскільки вони є частиною тендерної документації. Проте критерії оцінки все ж таки можна оскаржити й на цьому етапі але!, якщо вони не були передбачені тендерною документацією, а отже, їх застосування не є правомірним.

Зміст скарги

Згідно із Законом «Про публічні закупівлі», скарга подається до Колегії АМКУ у формі електронного документа, а Колегія зобов'язана розглянути будь-яку належним чином подану скаргу відповідно до вимог Закону.

Зміст скарги повинен бути легкозрозумілим і відповідати вимогам Закону. Окрім найменування та адреси замовника і суб'єкта оскарження, скарга повинна містити таку інформацію:

- Опис фактів, яких стосується скарга. У скарзі повинні описуватись відповідні положення тендерної документації чи рішень, дії або бездіяльність замовників, що стали предметом скарги. До скарги повинні додаватись будь-які документи (також в електронній формі), що можуть підтвердити описані в ній факти, такі як копії відповідних частин тендерної документації, повідомлення з офіційного веб-сайту тощо.

Приклад. У зв'язку з оголошенням тендера Х на закупівлю фотокопіювальних пристроїв було опубліковано тендерну документацію (документальне підтвердження: копія оголошення, тендерної документації). У технічних специфікаціях указано, що фотокопіювальні пристрої повинні бути «гарної якості», але будь-які конкретні параметри не визначені (документальне підтвердження: витяг із тендерної документації з підсвіченими кольором технічними специфікаціями).

- Аргументи на підтвердження позиції суб'єкта оскарження, згідно з якою, умови торгів, прийняті рішення тощо не відповідають вимогам Закону «Про публічні закупівлі», та

Настанови щодо оскарження процедури публічних закупівель

пояснення!, яким чином це порушує його права та законні інтереси. Скарга також повинна містити посилання на конкретні статті Закону «Про публічні закупівлі», які, на думку суб'єкта оскарження, стосуються його справи.

Приклад. Специфікації надто невизначені, що дозволяє замовнику на власний розсуд вибрати підстави для відхилення пропозиції як такої, що не відповідає встановленим технічним вимогам. Статтею 22 Закону «Про публічні закупівлі» передбачено, що специфікації повинні бути достатньо конкретними.

- Опис рішення, якого суб'єкт оскарження очікує від Колегії, із відповідною аргументацією.

Приклад. Суб'єкт оскарження вимагає призупинити процедуру закупівлі до внесення змін до тендерної документації для уточнення технічних специфікацій. В іншому випадку торги повинні бути скасовані.

- Документальне підтвердження плати за подання скарги, яка зараховується до Державного бюджету України. Таким підтвердженням може слугувати:

* лист Державної казначейської служби України з підтвердженням зарахування коштів до Державного бюджету України з посиланням на відповідне платіжне доручення суб'єкта оскарження, за яким справлялась плата за подання скарги, або завірена належним чином відмітка зазначених вище установ на платіжному дорученні про відповідне зарахування коштів; або

* відмітка кредитної установи на примірнику платіжного доручення, який подається разом зі скаргою до Колегії Антимонопольного комітету України, такого змісту: «Зараховано в дохід бюджету ___ грн (дата)». Цей напис скріплюється першим і другим підписами посадових осіб і відтиском печатки кредитної установи з відміткою дати виконання платіжного доручення.

Після надходження скарги, крім реєстраційної картки, електронна система автоматично присвоює їй різні коди для ідентифікації скарги і відповідної процедури закупівлі, а також фіксує дату і час подання. Це дозволяє суб'єкту оскарження переконаватися в тому, що його скаргу було належним чином отримано.

Колегія зобов'язана протягом трьох днів з дати отримання скарги прийняти рішення про її прийняття до розгляду або про її залишення без розгляду або припинення її розгляду. До розгляду приймаються лише ті скарги, які відповідають вимогам щодо їхнього змісту, були подані своєчасно та за подання яких сплачено відповідну плату. Після цього на сайті www.prozorro.gov.ua оприлюднюється повідомлення про прийняття скарги до розгляду разом із коротким описом її суті. Це також слугуватиме суб'єкту оскарження підтвердженням прийняття його скарги до розгляду.

Подання скарги та сплата плати за подання скарги

Скарга повинна подаватися через електронний майданчик, на якому суб'єкт оскарження зареєстрований як учасник. Документи, що долучаються до скарги, повинні подаватися у форматі PDF. До скарги також повинне долучатися відповідне платіжне доручення на підтвердження сплати плати за подання скарги.

Настанови щодо оскарження процедури публічних закупівель

У платіжному дорученні в призначенні платежу потрібно вказати: «За подання скарги відповідно до статті 18 Закону України «Про здійснення державних закупівель». Без ПДВ.

За подання скарги справляється плата у розмірі 5 000 грн у разі оскарження процедури закупівлі товарів або послуг та 15 000 грн — робіт.

На сторінці <https://prozorro.gov.ua/en/for-places/> міститься перелік авторизованих станом на сьогодні майданчиків.

Процедурні права сторін

Законом «Про публічні закупівлі» передбачено, що суб'єкт оскарження на рівні з іншими сторонами має право взяти участь у розгляді скарги, у тому числі використовувати засоби відео- та звукозапису.

Автоматичне призупинення процедури закупівлі

Прийняття на розгляд скарги призводить до автоматичного призупинення відповідної процедури закупівлі. Це означає, що замовник не може продовжити здійснення такої процедури. Це забезпечується за рахунок блокування в електронній системі можливості оприлюднення будь-яких повідомлень, результатів торгів або укладення договору про закупівлю. Замовнику в такому випадку буде дозволено лише вжити заходів для усунення порушення, встановленого Колегією за результатами розгляду скарги. Процедура закупівлі відновлюється, щойно Колегія прийме рішення стосовно розглянутої скарги.

Можливість оскарження рішення Колегії в судовому порядку

На відміну від інших рішень Антимонопольного комітету України, рішення Колегії не можуть бути оскаржені до Антимонопольного комітету (наприклад, шляхом подання скарги до Голови АМКУ або до колегії з дев'яти державних уповноважених АМКУ). Натомість скарги на такі рішення уповноважений розглядати Окружний адміністративний суд міста Києва. У зв'язку з цим рішення Колегії включає резюме скарги, висновки Колегії за результатами її розгляду, власне резолютивну частину та інформацію про строк оскарження рішення в судовому порядку. Оскарження рішення Колегії в суді відбувається згідно з процедурою звичайного судового провадження. Відповідно до Закону строк оскарження рішення становить 30 днів з дня його оприлюднення в електронній системі закупівель.

Оскарження допорогових закупівель і їх моніторинг загалом

Процедура оскарження, передбачена Законом «Про публічні закупівлі», застосовна лише до надпорогових закупівель, тобто на суму 200 000 грн для товарів і послуг і 1 500 000 грн для робіт. Скарги стосовно допорогових закупівель може розглядати **Комісія з розгляду звернень**, яка може видавати незобов'язальні рішення рекомендаційного характеру. Ця Комісія була створена за сприяння Мінекономрозвитку, ProZorro і Transparency International Ukraine, а її рішення не є зобов'язальними і мають лише рекомендаційний характер. Проте деякі цікаві

Настанови щодо оскарження процедури публічних закупівель

справи, що потрапляють на розгляд Комісії, можуть стати предметом подальшого обговорення, наприклад, на громадському моніторинговому порталі DoZorro (див. нижче).

Transparency International Ukraine спільно з Мінекономрозвитку запровадили ще одну ініціативу, що дає можливість піднімати проблемні питання. Моніторинговий портал **DoZorro.org** дає можливість будь-кому піднімати питання стосовно процедур закупівлі, у тому числі публічно скаржитись.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

Колегія з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель:
<http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/123942>

Веб-портал з питань публічних закупівель: www.prozorro.gov.ua

Державна казначейська служба України: www.treasury.gov.ua

Окружний адміністративний суд міста Києва: <http://adm.ko.court.gov.ua>

DoZorro: <https://dozorro.org>

